

Mandat for utredning av endringer i den offentlige forvaltningen av reindrift

1. Innledning

Den offentlige forvaltningen av reindrift består av Landbruksdirektoratet, Reindrifststyret, statsforvalteren i Troms og Finnmark, statsforvalteren i Nordland og statsforvalteren i Trøndelag. Landbruks- og matdepartementet er ansvarlig fagdepartement.

Landbruksdirektoratet er utøvende forvaltningsorgan og rådgivende organ for departementet. Reindrifststyret er et offentlig forvaltningsorgan og utfører de oppgaver som er gitt i eller med hjemmel i reindrifstloven. Reindrifststyret består av syv medlemmer med personlige varamedlemmer, hvorav tre er oppnevnt av Sametinget og fire av Landbruks- og matdepartementet. Landbruksdirektoratet er sekretariat for Reindrifststyret.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag utgjør den regionale reindrifstforvaltningen. Statsforvalteren er førstelinjemyndighet for reindrift, og har ansvaret for forvaltning av en rekke juridiske og økonomiske virkemidler på området. Statsforvalteren skal også veilede reindrifstnæringen, jf. forvaltningsloven. Statsforvalterens hovedoppgaver på reindrifstområdet er tilskuddsforvaltning, beredskap og håndheving av reindrifstloven og grensereinbeite-loven. Statsforvalteren har innsigelsesmyndighet etter plan- og bygningsloven, og skal ivareta reindrifsten som en nasjonal interesse. Statsforvalteren har også forvaltningsansvar på rovviltområdet.

2. Sentrale grunnlagsdokumenter for utredningen

I 2019 publiserte Norsk Institutt for bioøkonomi (NIBIO) en evaluering av endringene som ble gjort i 2014, da statsforvalteren ble etablert som førstelinjemyndighet for reindrift. Som en oppfølging av denne evalueringen satt Landbruksdirektoratet i 2021 ned en arbeidsgruppe bestående av statsforvalteren og Landbruksdirektoratet, der tiltak for bedre dialog og samhandling mellom de to forvaltningsnivåene var tema. Rapportene *Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften* (NIBIO 2019) og *Bedre styring, dialog og samhandling i reindrifstforvaltningen* (Landbruksdirektoratet 2022) fra disse arbeidene er sentrale grunnlagsdokumenter. Prop 89 L (2012-2013) Endringer i reindrifstloven (avvikling av områdestyrene), Arbeidsgrupperapporten Kartlegging av ressurs-situasjonen hos statsforvalteren, Digitaliserings – og forvaltningsdepartementet 2025) og rapporten fra Sametinget og NRLs reindrifstlovutvalg (2022) er også relevante grunnlagsdokumenter.

3. Rammer for utredningen

Formålet med utredningen er å gjøre en vurdering av mulighetene for effektivisering av den offentlige forvaltningen av reindrift. Utredningen skal gjennomføres innenfor disse rammene:

Utredningen skal foreslå endringer som legger til rette for likebehandling, rettssikkerhet og reindrifstens medvirkning i den offentlige forvaltningen av reindrift.

Utredningen skal legge til grunn at den offentlige forvaltningen av reindriften skal være kunnskapsbasert. Dette omfatter bruk av både tradisjonell – og forskningsbasert kunnskap. Tradisjonell kunnskap, árbediehttu, omfatter blant annet reindrifsfaglig kunnskap, samisk som fagspråk og reindrifsterminologi. Det skal vurderes hvordan tradisjonell kunnskap kan brukes i forvaltningen. En kunnskapsbasert forvaltning skal gi legitimitet i reindriftnæringen og hos andre samfunnsinteresser.

Utredningen skal legge til grunn at reindriften er en urfolksnæring og en sentral bærer av samisk kultur. Grunnloven § 108 og Norges folkerettslige forpliktelser, herunder relevante menneskerettighetskonvensjoner som beskytter urfolks og minoriteters rett til land, kulturutøvelse og deltakelse står sentralt i forvaltningen av denne næringen.

Det skal ligge til grunn for de endringene som foreslås at den offentlige forvaltningen av reindrift skal følge alminnelige forvaltningsmessige prinsipper. Faren for interessekonflikter og rollekonflikter skal minimeres.

Innenfor disse rammene skal utredningen:

- Kartlegge statsforvalterens rolle og oppgaver på reindriftsområdet.
- Kartlegge statsforvalterens oppgaver som har grenseflater mot reindriften, herunder areal- og rovviltforvaltning og kommunedialog.
- Vurdere dagens organisering av den regionale reindriftsforvaltningen.
- Konkretisere ulike alternativer for hvordan den regionale reindriftsforvaltningen kan organiseres. Dagens organisering skal vurderes som nullalternativ.
- For nullalternativet skal utredningen omfatte en analyse av i hvilken grad dagens organisering er i samsvar med rammene i punkt 3, og hvilke endringer som eventuelt må gjennomføres for å sikre dette.
- For de ulike alternativene skal det vurderes hvordan samhandlingen mellom reindrift og andre fagområder, herunder areal- og rovviltforvaltning og kommunedialog kan organiseres og ivaretas.
- Alternativene som foreslås må legge til rette for en mer effektiv ressursbruk i den offentlige reindriftsforvaltningen.
- Reindriften medvirkning i den offentlige forvaltningen av reindrift ivaretas blant annet av konsultasjonsordningen og Reindriftsstyret. Reindriftsstyrets oppgaver skal bare vurderes i den grad de må endres som følge av eventuelle forslag til endringer i den regionale reindriftsforvaltningen.
- Landbruksdirektoratets oppgaver skal bare vurderes i den grad de må endres som følge av eventuelle forslag til endringer i den regionale reindriftsforvaltningen.

Utredningen skal gjennomføres av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ).

DFØ skal involvere reindriften, Norske Reindriftsamers Landsforbund og Sametinget i gjennomføringen av utredningen.

DFØ skal levere en rapport til Landbruks- og matdepartementet innen 1. mars 2027.